

Open Monumentenweekend

Jubileum kerk, orgelmuziek en concerten op locatie

De mooi verlichte en aangeliichte protestantse kerk aan de Helmondseweg in Deurne in de vroege avonduren. (Foto: Marius van Deursen).

DEURNE - Komend weekend is het Open Monumentenweekend met diverse activiteiten in Deurne. Op vijf locaties worden zondag 13 september inloopconcerten verzorgd. Zaterdag 12 september is het tevens Nationale Orgeldag met inloopconcerten in de Sint Willibrorduskerk aan de Markt en de protestantse kerk aan de Helmondseweg. De protestantse kerk bestaat 200 jaar en grijpt het Open Monumentenweekend aan voor een feestweekend met als thema: Hartelijk en Gastvrij. Dominee Ada Rebel: “Wij willen laten zien dat we er zijn en dat we ook een rol spelen in de Deurnese gemeenschap.”

door Ine van Hal

De dominee: “In het jubileumjaar willen we onze kerk graag voor iedereen openstellen. Het Open Monumentenweekend is een mooie gelegenheid daarvoor. De protestantse kerk is in Deurne nooit groot geweest, maar kan via de diaconie wel een rol spelen in de Deurnese samenleving. We zoeken daarbij ook samenwerking met de rooms-katholieke parochie. Waar we kunnen willen we elkaar vinden en samenwerken.”

Geschiedenis

Bij gelegenheid van het 350-jarig bestaansjubileum van de protestantse gemeente in 1998 stelden Wilma Docters van Leeuwen-Jansen en P. Schonewille een boekje samen over de geschiedenis van het protestantisme in Deurne. Hun speurtocht in de archieven richtte zich ook op de geschiedenis van het kerkgebouw. Onderstaand enkele wetenswaardigheden daaruit.

In 1649 kwam de eerste predikant naar Deurne. Alle bezittingen van de rooms-katholieken werden in dat jaar door de machthebbers toegewezen aan de protestanten, waaronder de grote kerk op de Markt. In 1798 werd van hogerhand besloten dat de godshuizen toekwamen aan de geloofsgemeenschap met het grootste aantal leden. In Deurne waren dat de rooms-katholieken met 2300 zielen, tegenover 52 protestantse inwoners. De katholieken kregen hun kerk terug. Bij gebrek aan een kerkgebouw stelde de protestantse baron De Smeth, toenmalig bewoner van het Groot Kasteel in Deurne, de gaanderij van het kasteel ter beschikking aan de protestantse gemeente. Ook in het Dinghuis werd gekerkt.

In 1809 kende koning Lodewijk Bonaparte de protestantse gemeente 6000 gulden toe om een Nieuwe Hervormde kerk te bouwen. De tegoeden van de koning waren echter uitgekeerd in effecten, die bij de verkoop -ten behoeve van de start van de nieuwbouw in 1815- slechts 3200 gulden opbrachten. Dat stelde de protestantse gemeente voor grote problemen en de bouw werd afgerond met een nadelig saldo van ruim 208 gulden.

Baron De Smeth schonk 100 gulden en verstreekte een lening van 500 gulden, onder meer voor de aanschaf van hout om kerkbanken van te maken. In de hele regio werden 'eyckeboomen' gekocht. Ook de baron leverde enkele bomen.

In 1863 kreeg de protestantse gemeente pas een eigen kerkhof.

Baron de Smeth

Baron de Smeth bleef nog lange tijd een rol spelen in de geschiedenis van het kerkgebouw. Verdeeld over de jaren 1868 tot en met 1926 schonk hij onder meer een harmonium en het geld voor een trap en een omheining voor de zolder waarop het instrument geplaatst werd. Evenals marmeren tegels voor een gedeelte van de vloer en een geldbedrag voor de aanleg van elektriciteit.

Vanaf 1900 werd de kerk meerdere keren verbouwd en verfraaid. In 1906 plaatste baron De Smeth in de kerk een familiebank, voorzien van het familiewapen. Het door de tand des tijds aangetaste houten wapenschild werd bij de restauratie in 1990 bij vergissing vervangen door een foutief wapen. In januari 2007 werd deze vergissing gecorrigeerd en kreeg de bank weer het juiste wapenschild, gesneden door de Tsjechische kunstenaar Heinz Frantisek.

In 1926 werd het kerkhof uitgebreid aan de noord- en zuidzijde van de kerk. Op het kerkhof bevindt zich een stukje Joods grondgebied met daarop het graf van de 16-jarige Joodse onderduiker Erwin Michael Joseph, die in 1942 door mensensmokkelaars werd vermoord. Lange tijd was onbekend wie er in het graf lag. Toen in 1994 duidelijk werd om wie het ging werd het graf opgekocht door een rabbijn van de Joodse gemeenschap.

In 1929 overleed de weduwe van baron De Smeth en liet een voor die tijd aardig bedrag na aan de protestantse gemeente. Als herinnering aan de familie liet men glas-in-lood-ramen maken met daarin het zegel van de kerk en het wapen van de familie De Smeth. Als gevolg van oorlogsgeweld moesten in 1947 de glas-in-lood-

ramen hersteld worden, het wapen van de baron werd daarbij niet vervangen. In de zeventiger jaren van de vorige eeuw werd het kerkinterieur grondig gerestaureerd en ook de afgelopen jaren zijn restauratiewerkzaamheden uitgevoerd aan het interieur en aan de binnen- en buitenkant van de kerk. In 2011 werden onder meer de centrale verwarming en de verlichting, evenals de verlichting van de baronnenbank vernieuwd.

Tentoonstelling

Tijdens het Open Monumentenweekend is in de kerk een tentoonstelling te zien over de geschiedenis van het kerkgebouw van 200 jaar geleden tot nu. De tentoonstelling is mede mogelijk gemaakt door heemkundekring H.N. Ouwering in Deurne.

Nationale Orgeldag

De protestantse kerk aan de Helmondeseweg 5 in Deurne is zaterdag open van 10.00 tot 16.00 uur. Van 13.00 uur tot 15.30 uur is er een inlooporgelconcert. De organisten Faak Schonewille en Istvan Eperjesy zullen het orgel laten zien en horen en bezoekers kunnen het orgel onder begeleiding zelf bespelen.

Ook in de Sint Willibrorduskerk aan de Markt is zaterdag van 13.00 uur tot 15.30 uur een inlooporgelconcert. Ook hier kan het orgel bezichtigd en onder begeleiding bespeeld worden.

Om 16.00 uur wordt in de Willibrorduskerk een orgelconcert op het monumentale Smitsorgel verzorgd door de amateurorganisten: Bert Augustus, Harry Bootsma, Peter van den Crommenacker, Hans Latour, Jannie van Leeuwen, Jan Peters, Marinus de Pooter en Tilly Claessens.

Muzikaal rondje langs monumenten

Op vijf locaties in Deurne zijn zondag tussen 14.00 en 17.00 uur elk uur inloopconcerten onder de titel Muzikaal Rondje langs Deurnese Monumenten.

In de Sint Willibrorduskerk treden op: Fleur van Roy, Istvan Eperjesy, Joost Manders en Hanz Martens, Annelie Brinkhof, Els Althuizen en Bert Augustus. Tevens is in de kerk de wisseltentoonstelling Van tijd tot Eeuwigheid te zien. Kerkwachten verzorgen rondleidingen in de kerk, de grafkelder en over de gewelven.

De inloopconcerten in de protestantse kerk worden verzorgd door: Rolf van Meurs, Hidesato Sugyama, Annelie Hoekman en Wim Boerekamp.

In Museum de Wieger aan de Oude Liesselseweg 20 treden op: Annelie Brinkhof, Els Althuizen, Bert Augustus en het duo October Moon bestaande uit Josien Obers en Henry Meeuws.

De optredende artiesten in het heemhuis aan Stationsstraat 73 zijn: Jan van Geffen, Karin Geelen en Emmy van Weverwijk. In het heemhuis is tevens de tentoonstelling Hoofdzaak te zien.

In Holtens Molen, Veldstraat 39, opent Rinus Pecht de reeks concerten op zijn draaiorgel. Fien Leenders en Tjeu Geelen brengen luisterliedjes ten gehore.

Een totaaloverzicht van het concertprogramma is gratis verkrijgbaar bij de genoemde locaties, de VVV en Boekhandel Berkers. Bij de deelnemende locaties is het programma zondag ook verkrijgbaar vanaf 13.30 uur.

Alle concerten zijn vrij toegankelijk. Een bijdrage na afloop wordt op prijs gesteld om de organisatie van de inloopconcerten ook in de toekomst mogelijk te maken.

Gemeentemuseum Helmond

Het Gemeentemuseum in Helmond is zaterdag en zondag gratis toegankelijk van 12.00 tot 17.00 uur. Rond het thema Kunst en Ambacht worden demonstraties restaureren van bijvoorbeeld hout, metaal, bladgoud of fineren verzorgd.

De stijlkamers op de eerste verdieping zijn open voor publiek. Kinderen kunnen een speurtocht maken door de kelders van het kasteel en er is een Knapzakroute uitgezet langs monumenten in Helmond. In de Boscotondohal is de zomertentoonstelling Krachtwerken te bezichtigen en in de entreehal van de kunsthall is het opgezette paard My Little Pony van kunstenaar Tinkebell te zien.

Voor informatie: www.gemeentemuseumhelmond.nl.